

Ekočlanak:

Crveni boksit, crvena voda, crna životna sredina

„Kao i većina mjesta u Crnoj Gori i Nikšićka Župa vodi bitku sa 'ekološkom mafijom'. Godinama 'ratujemo' zbog problema koji su nastali eksploatacijom boksita, pijeska i šumskog bogatstva. Pokušaj otvaranja deponije u rudokopu Bunić, spajanje aluminijskih ploča velikim količinama eksploziva u mjestu Štitovo, zagađivanje izvorskih voda vodama iz rudokopa, samo su neki od primjera problema počinjenih od strane 'ekološke mafije'“, kaže Miodrag Đurović, mještаниn župskog sela Zagrad.

Župa je izuzetno bogata rudom boksit i do skoro su na njenoj teritoriji bili aktivni površinski kopovi Zagrad, Đurakov do, Štitovo i Borova brda. Jamska eksploatacija odvija se na rudokopu Seoca sa potkupima prema Đurakovom dolu. Planirana godišnja proizvodnja boksita na svim kopovima je 650.000 tona i preko milion kubika jalovine. Do sada je eksploatisano više od 23 miliona tone boksita i 43 miliona kubika jalovine. Zatvaranjem kopa Borova brda trebalo je uraditi njegovu rekultivaciju, što je bila obaveza vlasnika Rudnika, koji je dužan da devastiranu radnu površinu dovede u približno prvobitno stanje i vodi računa da ne zagađi životnu sredinu. Međutim, to nije urađeno iako su mještani Župe tražili kod nadležnih institucija obaveznu rekultivaciju svih kopova na teritoriji Mjesne zajednice. Ovaj kop nije jedini koji je ostavljen u takvom stanju. Slično su prošli i kopovi Zagrad i Štitovo.

Eksploatacija boksita povećala je zagađivanje tla, vode i vazduha. Zbog stalnog miniranja i eksploatacije nalazišta nastale su ogromne jame i kanali koji remete tok podzemnih voda, posebno onih koje su preko kaptaze u Kutima ušle u vodovodnu mrežu.

Sela Kuta, Carine i Liverovići snabdijevaju se vodom iz kaptaze u Kutima, pa mještani tih sela imaju „privilegiju“ da kada otvore česmu iz cijevi potekne crvena tečnost neprijatnog mirisa, zbog prisustva mašinskih ulja, piralena i drugih otrovnih materija.

Zbog kopova je uništeno mnogo plodnog zemljišta i poljoprivrednih površina, a skladištenje otpada, koji sadrži različite fizičke i hemijske agense, na jalovištima zagađena je životna sredina oko rudnika.

„Procjenjuje se da je na teritoriji Župe došlo do prenamjene više od 92 hektara obradivog zemljišta“, kaže Ivan Đurović, direktor NVO „Zagrad Montenegro“.

Stalno prevoženje rude teškim kamionima iz Seoca i Đurakovog dola utiče i na putnu infrastrukturu koja je iz godine u godinu u sve lošijem stanju.

„Trebalo istaći i to da se ruda iz prikolica često prosipa pa su župski drumovi sličniji Marsu nego životnoj sredini na Zemlji“, ironično komentariše Miodrag Đurović.

Njegov prezimenjak, direktor NVO „Zagrad Montenegro“, upozorava da je stanje u Župi alarmantno i da treba što hitnije djelovati.

„Rješenje se može naći ako napustimo naše sebične interese. Pri tome mislim na lokalnu samoupravu, Rudnike boksita i stanovnike Župe, a sve u cilju ostvarivanja zajedničke potrebe zaštite životne sredine. Lokalno stanovništvo treba da se uključi u kontrolu vlastitih resursa i preuzime dio upravljanja nad prirodnim bogastvom u cilju stvaranja sopstvenog načina života. Napuštene rudokope i zemljište oko njih treba oživjeti pošumljavanjem i omogućiti mu novu namjenu“, naglašava Ivan Đurović.

Marijana Čvorović, IV-6

Srednja ekonomsko-ugostiteljska škola, Nikšić

Mentor: Olivera Lučić, prof.